

INWAZYJNE GATUNKI OBCE

BARSZCZ SOSNOWSKIEGO *HERACLEUM SOSNOWSKYI*

gatunek bardzo inwazyjny i toksyczny

Bezpośrednie zagrożenie dla człowieka!

Sok rośliny zawiera duże stężenie furanokumaryn – związków stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Mogą one powodować tzw. poparzenia (fotodermatozy) wszystkich trzech stopni, a także inne objawy ogólnoustrojowe.

Co zrobić w przypadku poparzeń

Nie należy drapać miejsca poparzenia.

Przemyć obficie wodą.

Nie wystawiać na działanie słońca przez 48 godz.

Zrobić zdjęcie rośliny w celu pokazania lekarzowi.

Skontaktować się z lekarzem.

KWIATY

rozwinięte kwiaty tworzą białe płaskie baldachy

WYSOKOŚĆ

do 5 metrów

LIŚCIE

postrzępione, szerokie, do 150 cm średnicy

ŁODYGA

pusta w środku, pokryta purpurowymi plamkami

Mapa zasięgu barszczu Sosnowskiego w Polsce

(źródło: www.projekty.gdos.gov.pl/igo)

W Polsce występowanie gatunku ma związek z dawną uprawą w PGR (uprawiany masowo do sporządzania kiszonki dla bydła), oraz uprawą w celach ozdobnych i miododajnych.

Barszcz rozprzestrzenia się w sposób spontaniczny opanowując kolejne tereny (m.in. obrzeża nieuprawianych pól, pobocza dróg, rowy melioracyjne, nieużytki oraz doliny rzeczne).

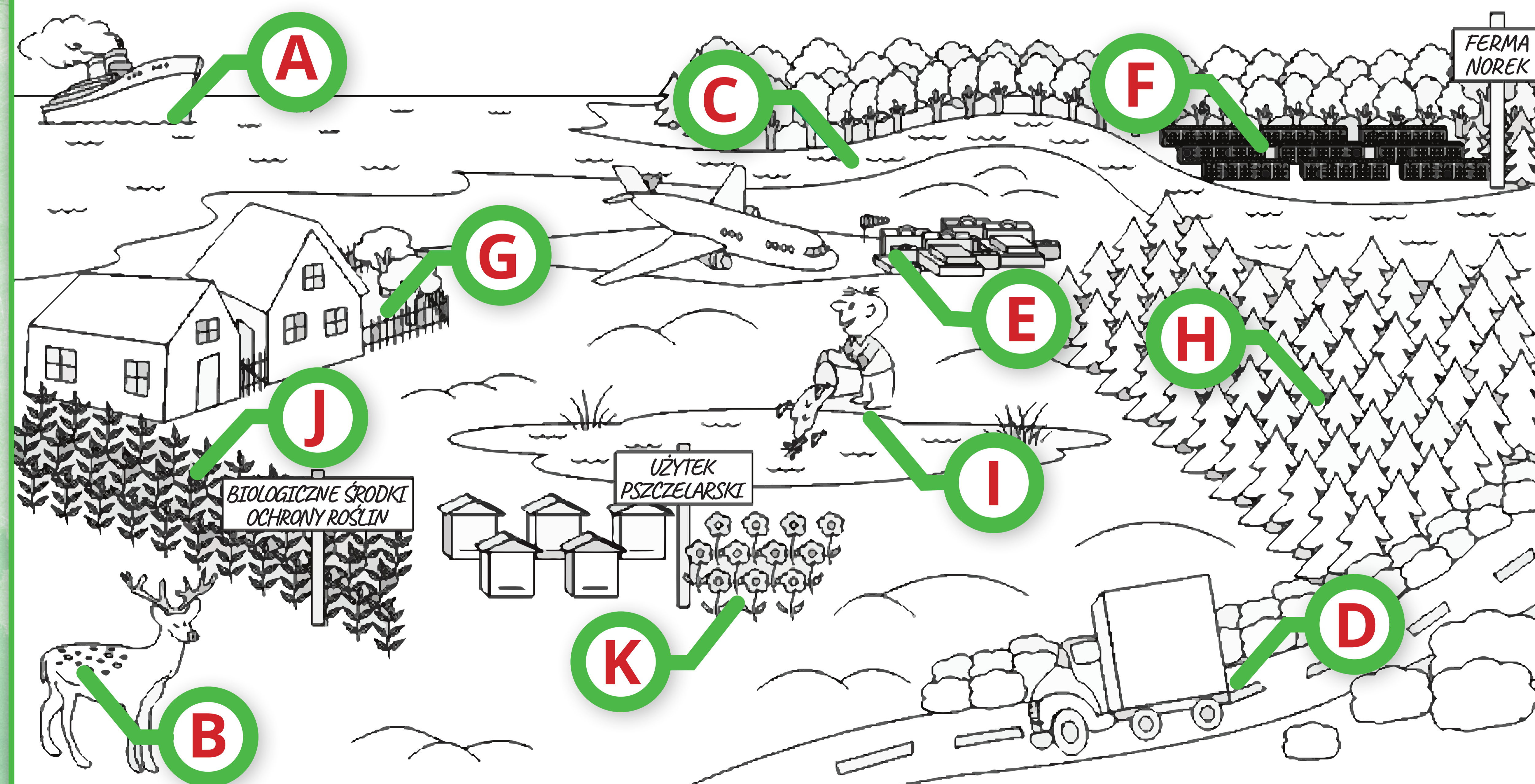
Oprócz barszczu Sosnowskiego w Polsce występuje również niebezpieczny barszcz Mantegazziego.

INWAZYJNE GATUNKI OBCE

DROGI WPROWADZANIA I ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH

- A. wody balastowe statków
- B. pasożyty wewnętrzne i zewnętrzne
- C. rzeki, zwłaszcza w czasie powodzi
- D. wraz z transportem towarów wzdłuż dróg i torów kolejowych
- E. pasażerowie „na gapę” w bagażu
- F. uciekinierzy z hodowli
- G. uciekinierzy z ogrodów
- H. celowe nasadzenia w lasach i zieleni miejskiej
- I. wprowadzone jako zwierzyzna łowna, zarybianie i zaraczanie
- J. wprowadzane jako broń biologiczna przeciw szkodnikom upraw
- K. sadzone jako rośliny użytkowe, paszowe, miododajne lub energetyczne

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to gatunki obce, które po przeniesieniu poza swój naturalny zasięg występowania wywołują zagrożenie dla bioróżnorodności, gospodarki lub zdrowia ludzi.

Co możemy zrobić, a czego robić nie powinniśmy?

Każdy z nas może nieświadomie wprowadzić obce gatunki (w tym inwazyjne) do środowiska, a więc powodować zagrożenie dla naszej rodzimej przyrody. Aby tego uniknąć należy przede wszystkim:

- nie przywozić gatunków obcych, w tym nasion i sadzonek, jako pamiątek z podróży,
- przed powrotem do kraju sprawdzić bagaż, odzież i sprzęt turystyczny pod kątem obecności na nich gatunków obcych,
- świadomie podejmować decyzję dotyczącą hodowli zwierząt w domu,
- nie wypuszczać niechcianych zwierząt domowych do środowiska,
- nie wylewać wody z akwarium bezpośrednio do cieku lub zbiornika wodnego,
- nie sadzić roślin należących do inwazyjnych gatunków obcych w ogrodzie i na działkach,
- usunąć rośliny gatunków obcych po zakończeniu uprawy, w tym pozostałości kłaczy,
- utylizować usunięte rośliny należące do inwazyjnych gatunków obcych poprzez spalanie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- usuwać pojawiające się nowe rośliny inwazyjne, np. poprzez regularne koszenie terenów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- dbać, aby rośliny gatunków obcych nie wymknęły się spod kontroli.

Więcej informacji na stronie www.projekty.gdos.gov.pl/igo

Grafika przygotowana na podstawie publikacji Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych pt. „Inwazyjne gatunki obce? Nie, dzięki! Kompendium wiedzy z zasadami dla ucznia i nauczyciela”, tekst: Grażyna Jaszewska, Justyna Rymon Lipińska, Rysunki: Dawid Kilon, Konsultacja metodyczna: Elżbieta Mazurek, Opracowanie graficzne i skład: Justyna Rymon Lipińska, wyd. Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych, Charzykowy 2015. Fot. Jonathan Sautter/Pixabay.com

INWAZYJNE GATUNKI OBCE MIODODAJNE I OGRODOWE

**Uważaj na inwazyjne gatunki obce
w swoim ogrodzie**

trojeść amerykańska

nawłóć kanadyjska

słonecznik bulwiasty

aster nowobelgijski

niecierpek gruczołowaty

kolczurka klapowana

Zrezygnuj z inwazyjnych gatunków obcych.

Posadź w ogrodzie:

dalia

piwonia

dzielżan jesienny

serduszka okazałe

floks wiechowaty

malwa

Dlaczego sadzenie inwazyjnych gatunków obcych jako roślin miododajnych się nie opłaca?

Chociaż są obfitym źródłem pokarmu dla owadów, ograniczają rozwój rodzimych roślin, które mogłyby żywić zwierzęta w innych okresach wegetacji, dawać im schronienie, zachęcać do wędrówek

i wspierania rozwoju lokalnych ekosystemów. Monokultury inwazyjnych gatunków obcych roślin ograniczają różnicowanie owadów, tym samym odbierając ptakom pokarm i odpowiednie miejsca lęgowe.

Dlaczego inwazyjne gatunki obce roślin wygrywają z innymi gatunkami?

- szybko się rozwijają
- są bardzo płodne
- osiągają duże rozmiary
- szybko się rozprzestrzeniają
- hamują wzrost innych roślin
- są nadzwyczaj odporne
- szybko się regenerują
- mają małe wymagania

INWAZYJNE GATUNKI OBCE

CZY WIESZ, ŻE...

Na migracje gatunków miały wpływ zmiany w żegludze dalekomorskiej w XX wieku. Zamiast stosowanej dawniej ziemi balastowej ładownie zaczęto wypełniać w razie potrzeby wodą balastową, pobieraną po rozładowaniu, często w pobliżu docelowych portów egzotycznych. W ten sposób w ładowniach przewożono na inne kontynenty organizmy, które samodzielnie takich odległości nie mogłyby pokonać.

Około 10–15% gatunków obcych zidentyfikowanych w środowisku naturalnym w Europie rozprzestrzenia się i powoduje straty środowiskowe, gospodarcze lub społeczne.

Gatunki obce mogą stać się inwazyjnymi za 10, 50 czy nawet 100 lat od czasu introdukcji, zwłaszcza w kontekście zmian klimatu i zaburzeń w ekosystemach naturalnych. Inwazyjność nie jest też cechą przypisaną wyłącznie gatunkom obcym. W pewnych warunkach gatunki rodzime mogą również stać się inwazyjnymi, wypierając inne gatunki i przekształcając siedliska.

Szop pracz to niebezpieczny osobnik. Jako zwierzę wielośrodowiskowe, doskonale pływające i wspinające się na drzewa, przyczynia się do redukcji liczebności wielu rzadkich i chronionych gatunków ptaków. Podobnie jak jenot jest nosicielem wielu pasożytów i patogenów wywołujących m.in. wściekliznę, świerzb, nosówkę.

Barszcz Sosnowskiego należy do najwyższych roślin zielnych na świecie. Zazwyczaj ma 3 m wysokości, ale może dorastać nawet do 5 m.

Niecierpek gruczołowaty produkuje nektar nawet o 3 x większej zawartości cukru niż nektar innych kwitnących w tym czasie roślin. Dlatego owady chętnie go wybierają i nie zapylają skromniejszych w nektar gatunków. Powoduje to ograniczenie rozwoju gatunków rodzimych oraz spadek plonu roślin uprawnych.

Niecierpek gruczołowaty jest jednym z 100 najgroźniejszych gatunków inwazyjnych na świecie.

Inwazja piżmaka w Europie rozpoczęła się od zaledwie 5 osobników. 2 samce i 3 samice wypuszczono do stawów rybnych w zachodnich Czechach w 1905 roku. Obecnie występują powszechnie w zachodniej, centralnej i północno-wschodniej Europie.

Piżmak to gryzoń, który w ciągu doby zjada pokarm roślinny o wadze przewyższającej masę ich ciała. Przez swój lwi apetyt potrafi znacznie ograniczyć strefę szuwaru i odebrać miejsca lęgowe ptakom wodno-błotnym.

We florze Polski zadomowiło się już 84 inwazyjnych gatunków obcych roślin. Wśród nich jest wiele gatunków szeroko rozprzestrzenionych.

Różę pomarszczoną sprowadzono do Europy w 1796 roku z Japonii. Ma wiele zalet, jednak bardzo negatywnie wpływa na różnorodność biologiczną. Wypiera gatunki rodzime, m.in. te, które rosną w trudnych warunkach i są bardzo rzadkie.